

Kokizstrādājuma nodaļa.

Metodiskais materiāls zīmēšanā.

Mērķis un uzdevumi:

- ☐ Izprast zīmējuma konstruēšanas likumus un secību, un veicināt praktiskas iemaņas dažādu priekšmetu attēlošanai uz dažādām plakanēm (papīra, kartona u.c.)

Par **zīmējumu** sauc patiesu priekšmetu attēlu plaknē, kādu to redz skatītājs.

Atšķirībā no rasējumu zīmējumu izpilda **ar brīvu roku**, pēc acumēra, bez rasēšanas piederumiem.

Zīmējumā parādās arī skatītāja redzes uztvertie priekšmeta sagrozījumi **perspektīvā**.

Zīmēšana audzina māksliniecisكو gaumi, veicina novērošanas spējas, redzes atmiņas un telpiskās domāšanas attīstību. **Zīmēšana** māca pareizi novērtēt attēlojamo priekšmetu apjomu un to izmēru attiecības.

Lai iegūtu nevainojamu zīmējumu, attēlojamais priekšmets nevis „jānokopē”, bet no **perspektīvas**, jāveido (jākonstruē) tā attēls.

Zīmēšanai nepieciešamie piederumi: papīrs, **zīmuļi, mīksta gumija (dzēšgumija), molberts vai planšete, modeļi zīmēšanai no dabas**.

Zīmējums ir attēls (parasti vienkrāsains), kas iegūts ar roku brīvas darbības rezultātā, izmantojot grafiskās tēlošanas līdzekļus. **Zīmējuma** tipiskie izteiksmes līdzekļi ir – punkts, līnija, svītra, svītrinājums (štrihs), laukums, plankums. Attēla raksturu lielā mērā nosaka ar krāsvielu nenosegtie zīmējuma pamatnes (parasti papīra) laukumi.

Zīmēšanai lieto sausu vai šķidru krāsvielu. Sausie zīmēšanas materiāli ir *grafīts, ogle, svins, krīts, sangīns* un citi. No šķidrajām krāsvielām vairāk izplatītas ir *tuša, tinte, akvareļkrāsa, sēpija, guaša*. Zīmēšanas materiāli un rīki nosaka zīmējuma tehniku, izšķir – grafīta zīmuļa, zīmuļa, ogles, tušas (otas un spalvas) zīmējumus, akvareli u.c.

Priekšmeta zīmēšana, raksturlielumi.

- ☞ Katru priekšmetu raksturo 3 lielumi, kuri kopā veido priekšmeta *apjomu*:
 - Garums;
 - Platums;
 - Augstums.

- ☞ Priekšmeta apjomu var parādīt vizuāli – *zīmējot, gleznojot, skulpturāli – akmenī, kokā un citos materiālos, piemēram – tēlniecībā*.

- ☞ *Apjoms* nosaka priekšmeta raksturīgo izskatu un siluetu.

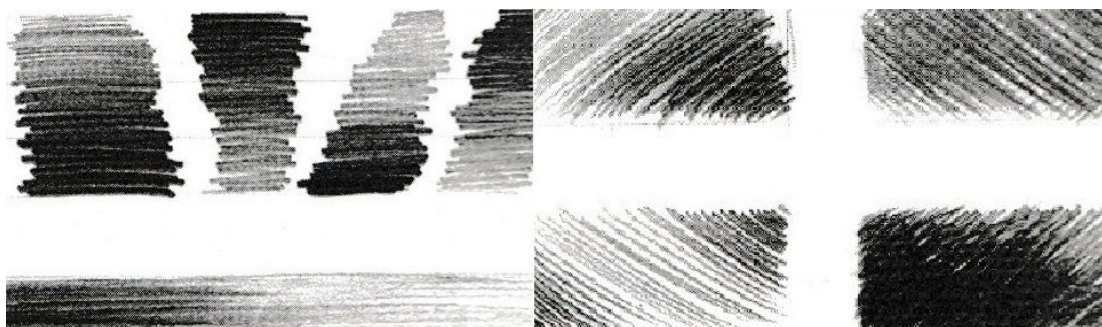
- ☞ Zīmējot formas pareizu attēlošanu panāk ar:
 1. *Novietojumu* (pareizu) – tas ir rakursu;
 2. *Telpiskumu* (tuvāk, tālāk);
 3. *Konstrukciju* (caurspīdīgumu): kontrolē priekšmetu novietojumu, lai tie neieietu cits citā, lai attīstītu dziļuma sajūtu (telpiskumu).

4. *Virsmas raksturu* (ģipsis, akmens, stikls – dažādība)

☪ Liela nozīme ir štiha virzienam un raksturam:

- *Vienmērīgs;*
- *Stingri uzspiežot;*
- *Vāji uzspiežot.*

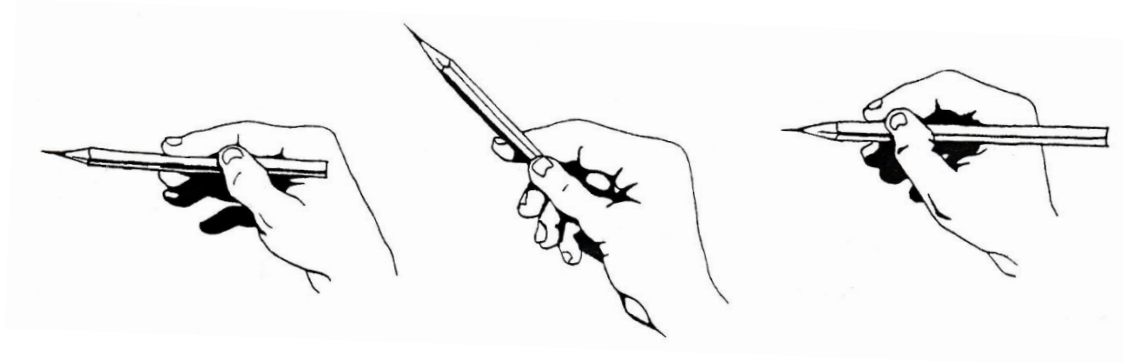
Štrihs – svītrojums, grafisks izteiksmes līdzeklis, ar kuru veido kontūrzīmējumu, parāda objektu formu, apjomu, faktūru un telpu.

Šrihu veidi.

Tos lieto atkarībā no:

- *Priekšmeta rakstura;*
 - *Vietas priekšmetā;*
 - *Zīmējuma gatavības (sāk ar vieglo štrihi).*
- Lai panāktu vieglu uzspiedienu, zīmuli tur tuvāk neasinātajam galam, bet stiprāku uzspiedienu – turot tuvāk asinātajam galam.

Dažādi zīmuļa turēšanas veidi...

Perspektīva

Kas ir perspektīva?

- **Perspektīva** ir komponēšanas paņēmiens, kas ļauj plaknē radīt dziļuma, telpiskuma ilūziju.

Telpai, kurai ir augstums, platums un dziļums ir jāattēlo uz plakanas lapas, kurai ir tikai augstums un platums – tādēļ īsts dziļums uz lapas nav iespējams – tā ir tikai ilūzija.

- Perspektīvas iedalījums:
 - Lineārā;
 - Gaisa perspektīva;
 - Krāsu.
- Konstruējot zīmējumu, tiek lietota **lineārā perspektīva**: zinātniski pamatota ģeometriskā sistēma, kas ļauj sakārtot objektus noteiktā kārtībā un panākt telpiskuma iespaidu.
- **Lineārās perspektīvas** būtība: jo tālāk no mūsu acīm atrodas objekts, jo mazāks tas liekas – jo mazāku attēlojam objektu, jo tālāk tas mums šķiet.

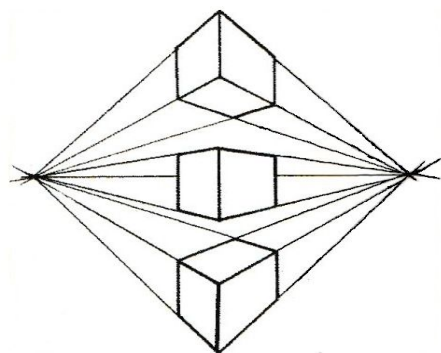
Tiek izmantoti jēdzieni:

- Redzes lauks (laukums, ko ietver skatiens);
- Redzes punkts (novērošanas punkts);
- Horizonts (līnija starp zemi un debesīm);
- Satekpunkts.

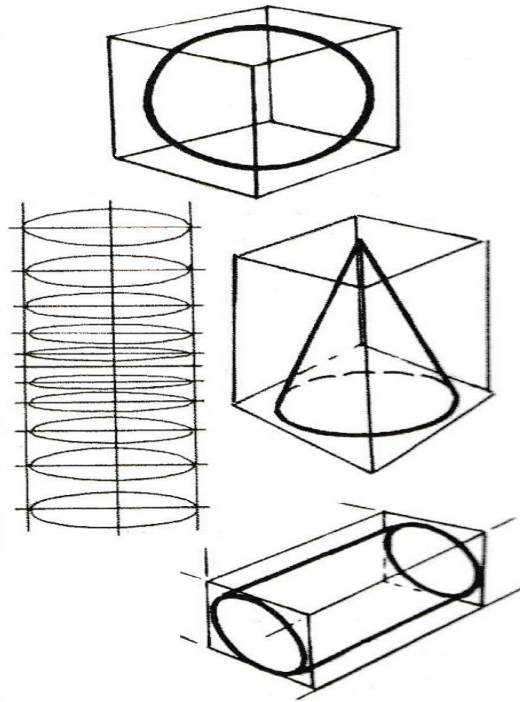
Horizonts vienmēr ir acu augstumā, tātad:

- Objektus, kas atradīsies virs horizonta, redzēsīm no apakšas;
- Objektus, kas atradīsies zem horizonta, redzēsīm no augšas;
- Objektus, kas atradīsies uz horizonta, redzēsīm no priekšas.

Kuba perspektīva.

Apļa perspektīvas.

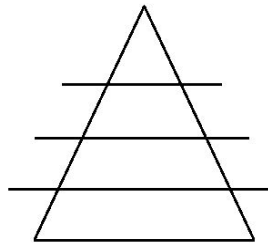

-

Perspektīvas likumi :

- Visi priekšmeti attālinoties kļūst it kā mazāki;

- Horizontālās līnijas kļūst īsākas:

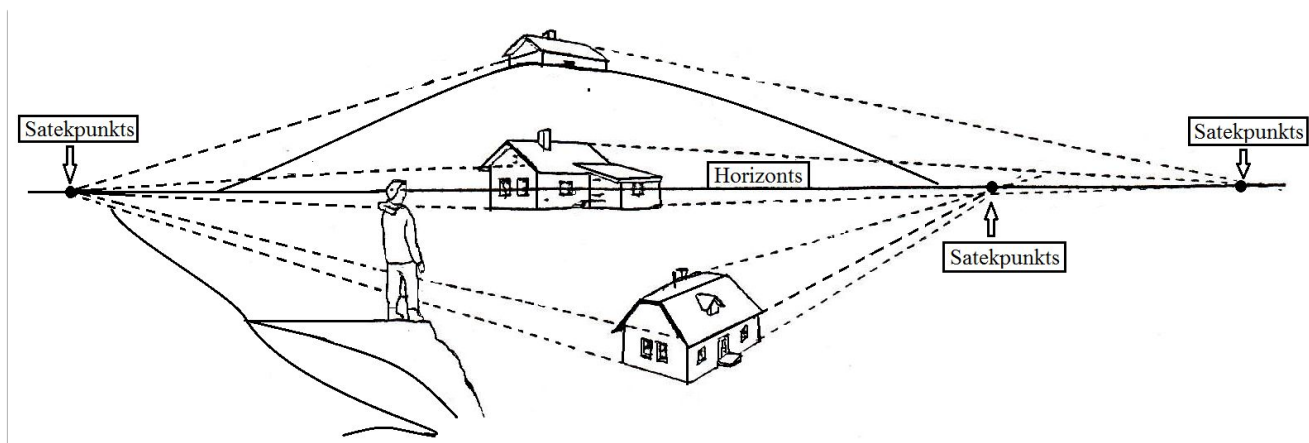
- Priekšmeti kļūst mazāk apjomīgi, lielā attālumā pat izskatās plakani;

- Samazinoties priekšmetiem – samazinās attālumi starp tiem.

o

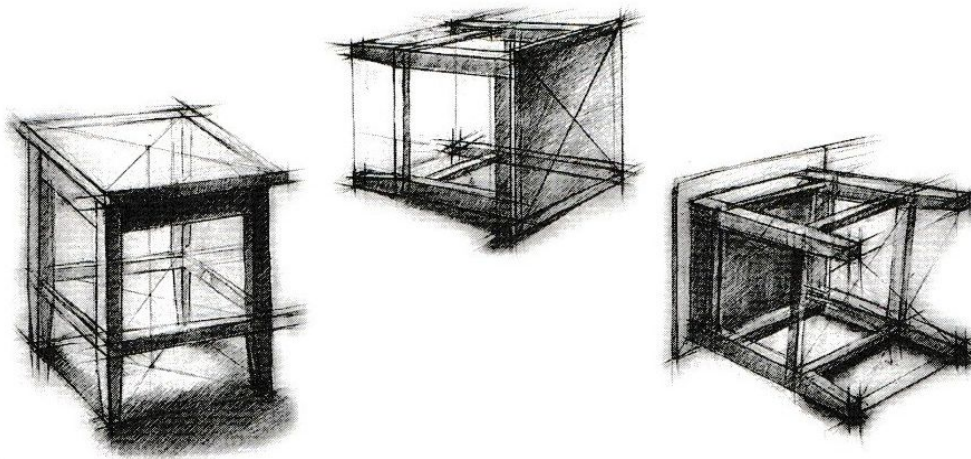
Līnijas, kas atrodas virs acu augstuma, virzās no augšas uz leju.

- ☪ Līnijas, kas atrodas zem acu augstuma, virzās no apakšas uz augšu.

Horizonts vienmēr ir novērotāja acu augstumā.

- ☪ Horizontālās līnijas ne tikai tuvojas viena otrai, bet acu augstumā saplūst (tā sauktais *satekpunkts*)

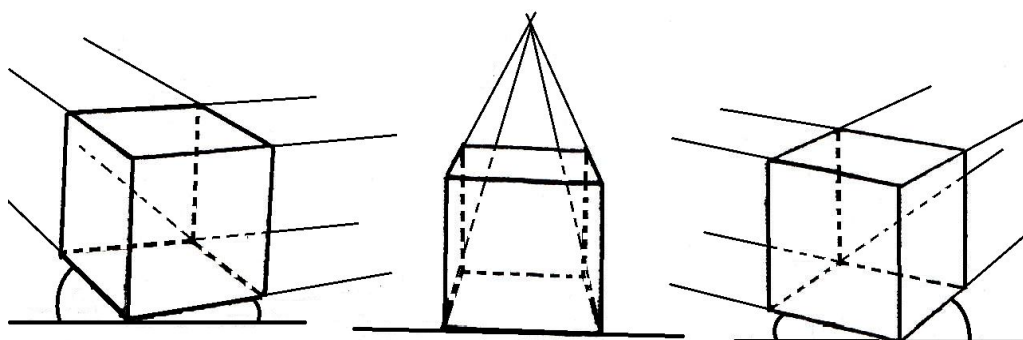
- ☪ Sākot zīmēt, vispirms jānosaka priekšmeta vai priekšmeta grupas novietojumu attiecībā pret acu augstumu – horizontu:

- Augstāk;
- Zemāk.

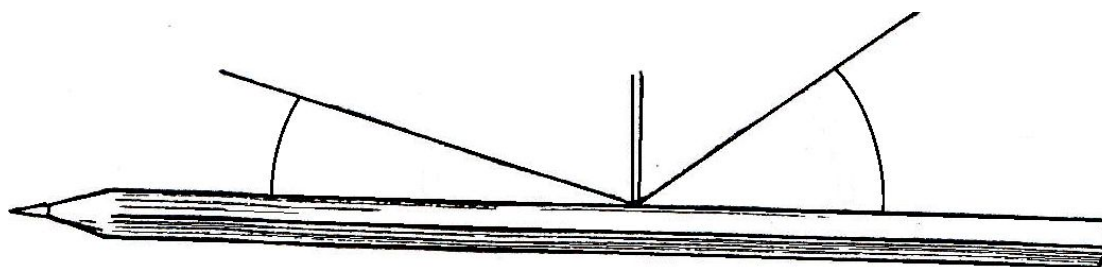
☞ Priekšmetiem, kas novietoti augstāk par horizontu, redzama apakšējā plakne. Bet priekšmetiem, kas novietoti zemāk par horizonta līniju, redzamas augšējās virsmas.

☞ Visas līnijas, kas zīmējumā atrodas leņķī ar horizonta līniju, tiecas uz satekpunktu.

(Tādēļ ir nepieciešams noteikt leņķi pret horizonta līniju).

☞ Vertikālās līnijas nemaina virzienu un stāvokli.

☞ Horizonta līnija un satekpunkti, uz kuriem tiecas vertikālas līnijas neatrodas lapā, bet zīmējumā tiek ņemti vērā.

☞ Jo vairāk objektam (piem., kubam) redzama sānu virsma, jo mazāks leņķis, jo mazāk redzama, jo lielāks leņķis.